



Bouw
Ruimte
Milieu

Samenvatting Milieueffectrapport

**Uitbreiding zandwinning Calduran
kalkzandsteenfabriek Roelfsema**





Calduran Kalkzandsteen

P.R. Roelfsema Rznweg 24, 9423 RA HOOGERSMILDE | Postbus 10, 9422 ZG SMILDE |
T (0592) 430430 | F (0592) 459525 | E info@calduran.nl |

LBP|SIGHT

Wageningsestraat 43, 6671 DA Zetten | Postbus 52, 6670 AB Zetten |
T (0488) 47 44 44 | F (0488) 47 44 45 | E info@lbpsight.nl |

Inhoudsopgave

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING VAN HET MILIEUEFFECTRAPPORT	4
Doel van het project	4
Waarom deze samenvatting?	4
Waarom een milieueffectrapportage?	4
Huidige situatie	5
Wat houdt het project in?	5
Wat is er onderzocht?	6
Grondwater en natuur	6
Beschermde planten en dieren	7
Landschap	10
Geluid en luchtkwaliteit	10
Stikstofdepositie en natuur	11
Welke oplossingen zijn er – de alternatieven	12
Het voorkeursalternatief	12
Hoe gaat het verder?	14
Inrichtingsplan	14
Overheidsbesluiten en procedures	14
De procedure ‘milieueffectrapportage’	14
Het bestemmingsplan	14
De vergunningaanvragen	15
Inspraak op het milieueffectrapport	15
Wat gebeurt er met uw reactie?	15

NIET-TECHNISCHE SAMENVATTING VAN HET MILIEUEFFECTRAPPORT

Doel van het project

De kalkzandsteenfabriek Roelfsema heeft langjarige leveringszekerheid van zand nodig.

De uitbreiding (het project) heeft primair als doel om kalkzandsteenfabriek Roelfsema voor een langere periode op maatschappelijk verantwoorde wijze te voorzien van de essentiële grondstof kalkzandsteenzand, waarmee de continuïteit van de kalkzandsteenproductie en de daarmee samenhangende economische activiteit en werkgelegenheid gewaarborgd worden. Hieruit volgt dat de doelstellingen van het project zijn:

- het zekerstellen van de beschikbaarheid van voldoende zand voor minimaal 6 tot 14 jaar;
- het uitsluiten van risico's van negatieve effecten voor mens en natuur;
- een hoogwaardige natuurlijke inrichting voor het randgebied rondom de zandwinning.

Waarom deze samenvatting?

Calduran vindt het belangrijk dat de nogal technische informatie uit het milieueffectrapport voor iedereen toegankelijk is.

Het volledige MER is meer dan 700 pagina's dik en heeft een sterk vakinhoudelijk karakter. Met deze samenvatting wil Calduran geïnteresseerden de mogelijkheid geven zich snel op hoofdlijnen te laten informeren. Maar het gevolg is wel dat de zaken hier vereenvoudigd worden weergegeven. Voor volledige informatie en volledig detail wordt verwezen naar het milieueffectrapport zelf, dat overigens ook een – langere en meer technische – samenvatting bevat. Het milieueffectrapport ligt ter inzage bij de gemeente Midden-Drenthe en de provincie Drenthe en is ook digitaal te raadplegen op de websites van de gemeente en provincie (zie ook verderop in deze brochure).

Waarom een milieueffectrapportage?

Het is wettelijk verplicht om voor dit soort projecten een milieueffectrapport op te stellen.

Voor de uitvoering van het project is een aantal besluiten van de overheid nodig, zoals het aanpassen van het bestemmingsplan en het verlenen van de omgevings-, de ontgrondings- en de natuurbeschermingswetvergunning. Om deze besluiten te kunnen nemen, moeten de effecten op natuur en milieu vooraf in beeld gebracht worden in een zogeheten milieueffectrapportage.

Huidige situatie

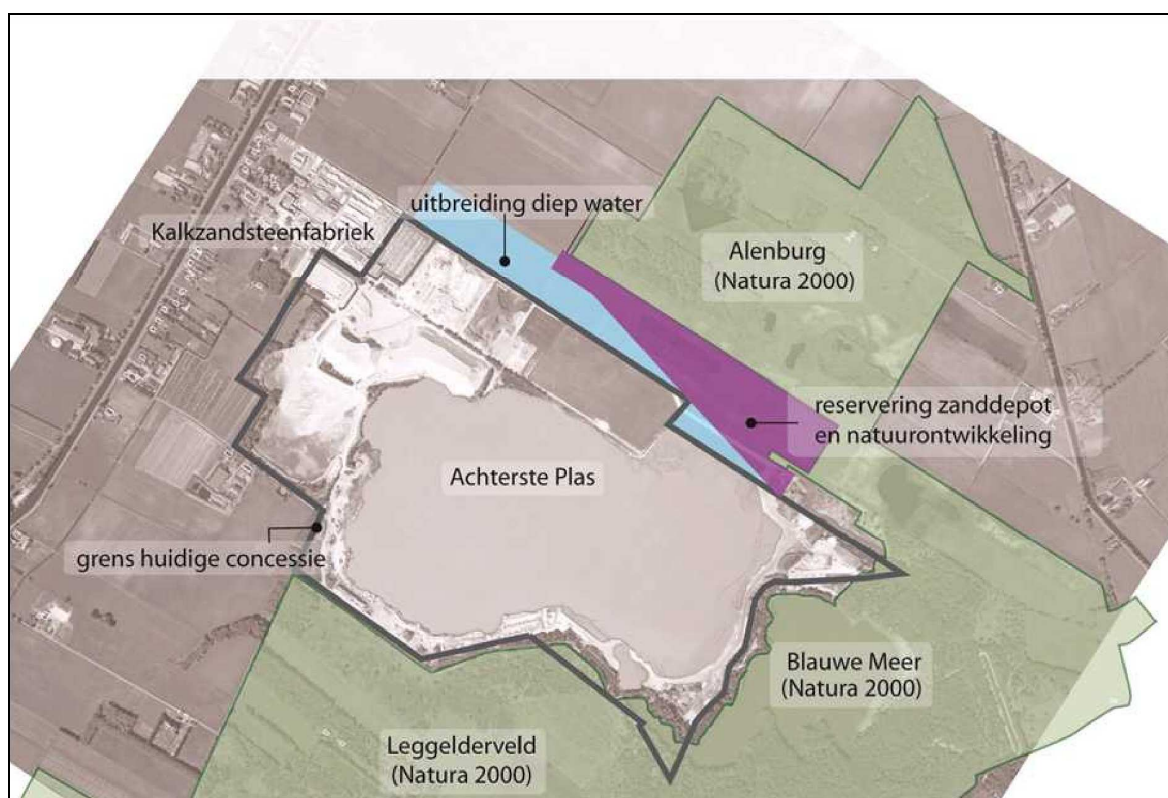
Kalkzandsteenfabriek Roelfsema ligt aan de Drentsche Hoofdvaart, circa 1,5 km ten zuiden van Hoogersmilde. Er wordt hier al ruim honderd jaar kalkzandsteen geproduceerd en zand gewonnen. Op dit moment wordt er zand gewonnen voor de kalkzandsteenfabricage uit de Achterste Plas (de zandwinplas naast de fabriek). In de omgeving bevinden zich verspreide woningen, agrarisch gebied en beschermd natuurgebied, zie figuur 1.

Voor het milieueffectrapport is veel onderzoek uitgevoerd naar de bodemopbouw, het grondwatersysteem en de natuur in het gebied. Ook is gekeken naar aspecten die overlast kunnen opleveren voor de omgeving, zoals geluid en stof.

Wat houdt het project in?

Wat gaat er gebeuren?

Deze activiteiten zijn samengevat in tabel 1 en in figuur 1.



Figuur 1

Ligging van de huidige zandwinplas, de geplande uitbreiding en de natuurgebieden

Tabel 1

Voorgenomen activiteiten

Locatie:	Gemeente Midden-Drenthe (uitbreiding), studiegebied ook Gemeente Westerveld.
Oppervlakte uitbreiding:	21 hectare zandwinning, depots en natuurontwikkeling, waarvan minimaal 8 hectare diepe zandwinning.
Hoeveelheid te winnen zand:	2,2 à 4,5 miljoen m ³ zand voor kalkzandsteenproductie (afhankelijk van de winddiepte).
Vergunningsdiepte winning:	40 of 50 meter onder gemiddeld plaspeil.
Opleveringsdiepte winning:	Gelijk aan de winddiepte, 40 of 50 meter onder gemiddeld plaspeil.
Uitvoeringsduur ontgronding:	Circa 6 tot 14 jaar (o.m. afhankelijk van afzet kalkzandsteen en de winddiepte).
Duur herinrichting / natuurbouw:	Tot 2 jaar na beëindiging zandwinning.
Werkwijze zandwinning:	Natte winning door middel van een diepzuiger of cutter-zuiger met persleiding naar waldepot, in jaarlijkse campagnes van maximaal 14 weken.
Mitigerende maatregelen	Zandwinnen alleen in het natte seizoen. Aanleg kwelscherm langs Alenburg. Verwijderen houtopstand.

Wat is er onderzocht?

Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke gevolgen.
--

In het milieueffectrapport gaat de meeste aandacht uit naar de thema's (grond)water, natuur, landschappelijk ontwerp, geluid en luchtkwaliteit omdat deze van meeste invloed kunnen zijn op het milieu (inclusief natuur en leefomgeving). Hieronder wordt per thema de vraagstelling geschetst en wordt een samenvatting van de effecten gegeven. Meer informatie is in het milieueffectrapport te vinden.

Grondwater en natuur

Is er een risico voor de beschermde natuurwaarden als het grondwater tijdelijk daalt?

Bij zandwinning uit een geïsoleerde zandwinplas leidt het uit het water halen van een volume zand altijd tot enige tijdelijke daling van de waterspiegel. Dit is te vergelijken met iemand die uit een vol ligbad stapt, dan zakt het water in het bad ook aanzienlijk. De plas stroomt – na iedere periode van zandwinning - weer vol met grondwater uit de omgeving.

Omdat het grondwater in de diepere zandlaag rondom de plas in verbinding staat met het water in de plas, wordt de grondwaterstand ook in meer of mindere mate (tijdelijk) verlaagd. Dit kan een effect hebben in de bovenste zandlaag en daarmee voor de vegetatie. Voor dit milieueffectrapport is de relatie tussen grondwater, grondgesteldheid (zie figuur 5) en ecologie (ecogeohydrologische analyse) uitgebreid onderzocht om te kunnen bepalen wat het effect is van tijdelijke plaspeilverlaging op de ecologische waarden in het natuurgebied. Er is ook onderzocht wat het effect is van een aantal maatregelen die negatieve effecten kunnen tegengaan (de mitigerende maatregelen).

Uit het onderzoek is gebleken dat de beïnvloeding van de grondwaterstanden en de oppervlaktewaterstanden beperkt blijft tot een klein gebied rondom de zandwinplas. Er is geen sprake van grootschalige effecten op het grond- of oppervlaktewatersysteem in de bredere omgeving. De tijdelijke effecten die in het eerste watervoerend pakket optreden, kunnen worden tegengegaan met de mitigerende maatregelen. Hierdoor is er geen risico op verdroging in het natuurgebied. Het permanente effect is dermate klein en tot een dusdanig klein gebied beperkt, dat er geen effecten op het milieu te verwachten zijn.

Er worden geen negatieve effecten voor de landbouw verwacht. De waterafvoer zal in de toekomst in nauw overleg met het waterschap en de grondgebruikers worden veiliggesteld.

De effecten zullen tijdens de uitvoering bewaakt worden door middel van continue waterstandmetingen en er is een terugvaloptie in beeld om water in te laten.

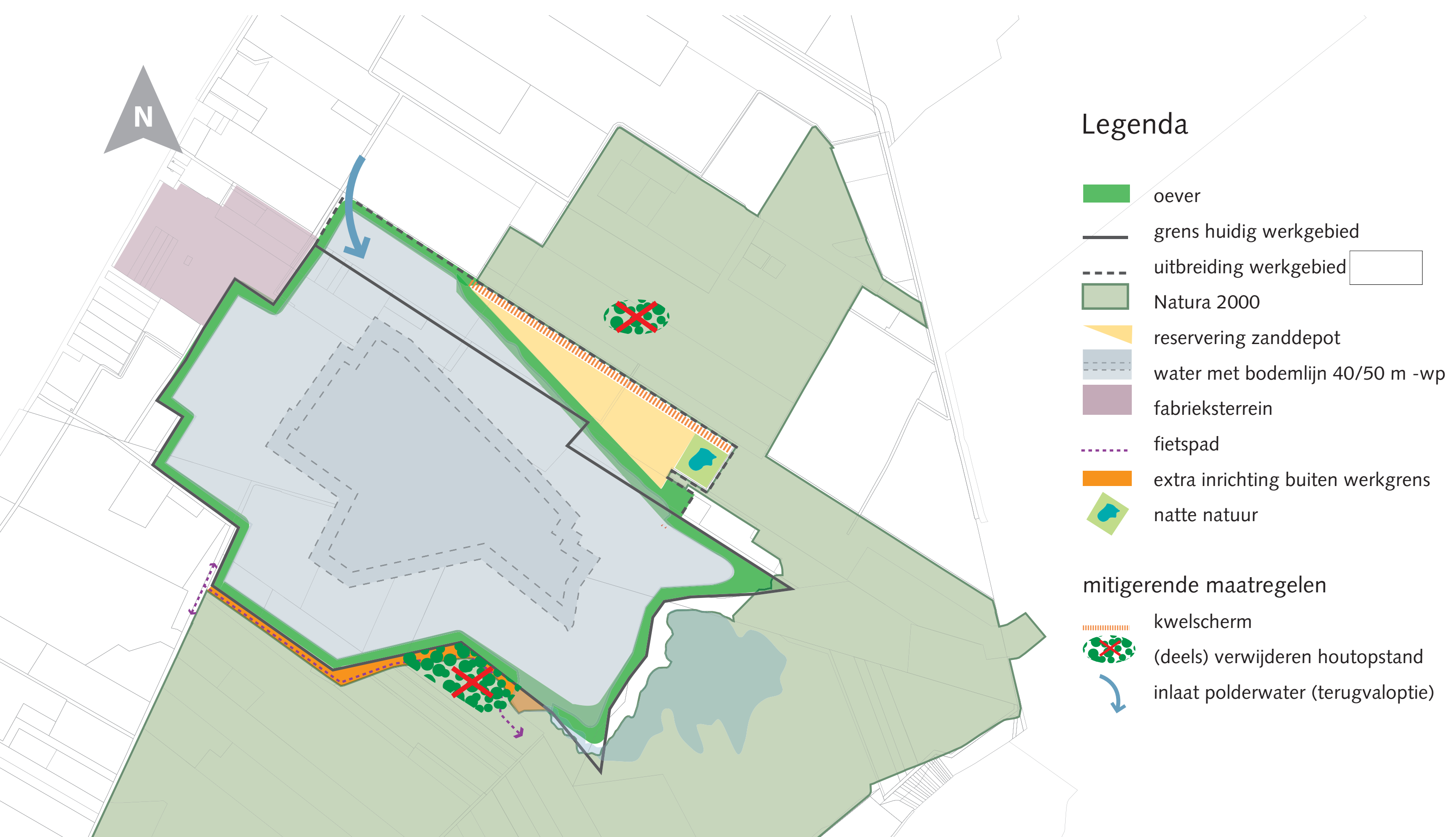
Beschermde planten en dieren

Wat zijn de effecten op beschermde planten en dieren?

Er is onderzocht of er binnen het gebied waar effecten kunnen optreden, beschermde planten- of diersoorten voorkomen, en wat de gevolgen van de uitbreiding hier voor zijn. Dit geldt zowel voor de voorkomende soorten als de Natura 2000-instandhoudingdoelen.

Geluid kan verstorend zijn voor (beschermde) diersoorten. Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat er geen diersoorten te verwachten zijn binnen het effectgebied die gevoelig zijn voor verstoring door geluid. Hier speelt mee dat er al tientallen jaren zand wordt gewonnen in dit gebied en dat de zandwinningactiviteiten maar 100 tot 200 meter verschuiven. Aangezien de zandzuiger dankzij technische aanpassing stiller is geworden, is er geen sprake van toename van de geluidbelasting aan de noordzijde. De voorbereidende werkzaamheden alsmede de zandwinning vinden plaats buiten het broedseizoen van vogels. Daarmee is uitgesloten dat deze soorten hiervan hinder ondervinden.

De conclusie is dat er geen negatieve gevolgen voor beschermde planten en dieren zijn.



Voorkeursalternatief

Kalkzandsteenwinning CALDURAN-Roelfsema BV, Hoogersmilde
09.11.2011



LBP|SIGHT



Figuur 2

Figuur 2
Het voorkeursalternatief

Landschap

Wat zijn de effecten op het landschap?

Door de uitbreiding in noordelijke richting wordt het wateroppervlak van de zandwinning groter. De oevers die grenzen aan het natuurgebied zullen worden opgewaardeerd ten opzichte van bestaande plannen. Deze effecten op het landschap zijn in het milieueffectrapport beoordeeld.

De effecten op het landschap zijn:

- toename wateroppervlakte van ongeveer 11 hectare (12% toename) en daarmee afname van het oppervlakte aan bouwland;
- andere overgang van natuurgebied Alenburg naar de plas; nu bevindt zich daar nog een landbouwperceel waarvan een deel ontgrond zal worden;
- inrichting volgens een van de twee inrichtingsalternatieven.

De eerste twee effecten zijn relatief kleinschalig en worden niet als negatief gekwalificeerd. Beide inrichtingsalternatieven hebben tot doel om een mooier landschap tot stand te brengen. Ze verschillen in hoe dit wordt ingevuld. Beide inrichtingsalternatieven hebben een positief effect op het landschap en op de natuur.

Geluid en luchtkwaliteit

Is er sprake van meer geluid of slechtere luchtkwaliteit bij woningen in de buurt?

Geluid

Omdat de zandwinning in noordelijke richting wordt uitgebreid, verschuiven ook de geluidbronnen (het materieel voor de zandwinning) enigszins naar het noorden, zolang er in het uitbreidingsgebied wordt gewerkt. Hetzelfde geldt voor de uitstoot van fijn stof door de verbrandingsmotoren van het materieel. Deze effecten zijn berekend in het milieueffectrapport.

Door de uitbreiding en verdieping van de zandwinning in combinatie met de getroffen en nog te treffen maatregelen treden er geen significante veranderingen van de geluidssituatie op in het gebied. De zandzuiger ligt in de werkperiodes - 14 weken per jaar - tijdens het zandwinning in het uitbreidingsgebied wat meer - 100 tot 200 meter - in noordelijke richting, maar is ook stiller geworden. Er is daarom geen toename van de geluidbelasting op de nabijgelegen woningen.

Luchtkwaliteit

De activiteiten die plaats zullen vinden in het kader van dit project betreffen grotendeels een voortzetting van de ontgrondingactiviteiten die al jarenlang plaatsvinden in de buurt van de kalkzandsteenfabriek. Alleen de posities van de voornaamste bronnen zullen veranderen.

De veranderingen dragen echter ter hoogte van de toetsingspunten (dichtstbijzijnde woningen) niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit. Er is om deze reden bovendien in essentie ook geen verschil in effect op de luchtkwaliteit tussen de twee uitvoeringsvarianten. Er zijn geen effecten op de luchtkwaliteit van enige betekenis.



Figuur 3

Foto met zicht over het uitbreidingsgebied in de huidige situatie (akkerland) met op de achtergrond het natuurgebied Alenburg

Stikstofdepositie en natuur

Kan de natuur schade oplopen door toegenomen depositie van stikstof?
--

Omdat de zandwinning in noordelijke richting wordt uitgebreid, verschuiven ook de emissiebronnen van stikstof - het materieel voor de zandwinning - enigszins naar het noorden, richting het Natura 2000-gebied (zolang er in het uitbreidingsgebied wordt gewerkt). Dit zou tot een toename van de stikstofdepositie kunnen leiden. Teveel stikstof in de bodem veroorzaakt verzuring en vermesting van de bodem. Dat is slecht voor de instandhouding en ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden, zoals actieve hoogvenen.

Aangezien het agrarisch gebruik van het uitbreidingsgebied stopt als de zandwinning begint, en er ook geen mest meer wordt opgebracht, stopt ook de emissie van stikstof uit deze percelen volledig. Deze effecten zijn berekend in het milieueffectrapport.

Omdat er 21 hectare landbouwgebied wordt omgezet naar water en natuur, komt er veel minder stikstof vrij en slaat er dus ook aanzienlijk minder stikstof neer op het natuurgebied Alenburg.

Dit weegt ruimschoots op tegen de toename van stikstofuitstoot en -neerslag door de tijdelijke inzet van materieel voor de zandwinning. Het netto resultaat is een positief effect op de natuur.

Welke oplossingen zijn er – de alternatieven

Er is gekeken naar verschillende manieren om de zandwinning uit te voeren en naar verschillende landschapsontwerpen.

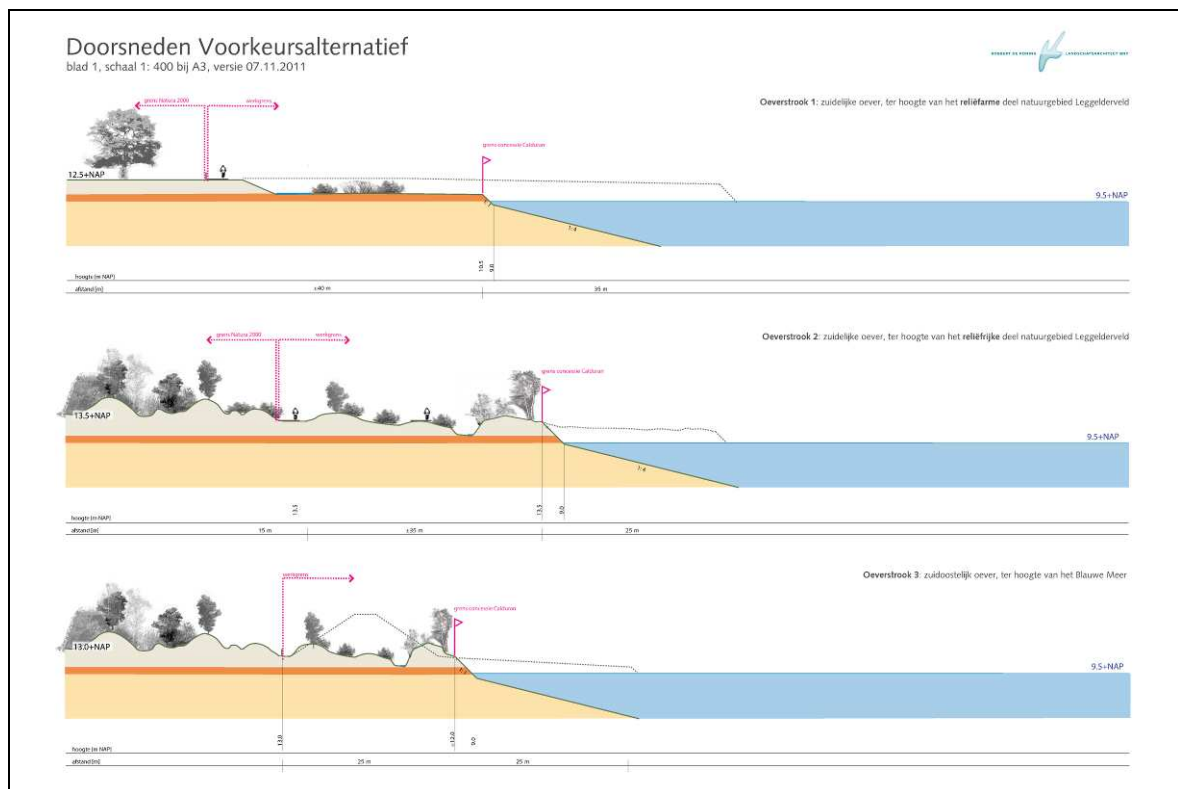
Er is bekeken welke mogelijkheden er zijn om de doelstellingen voor het project in te vullen. Geconcludeerd is dat het verplaatsen van de zandwinning naar een andere plek – in feite elders een nieuwe zandwinning ontwikkelen – geen haalbare kaart is en ook geen milieuwinst oplevert. De richting waarin de zandwinning uitgebreid kan worden, wordt beperkt tot twee vanwege de bestaande bebouwing en het beschermde natuurgebied. Eén richting is uitbreiding naar het zuidwesten, de andere is naar het noorden/noordoosten. Met de zuidwestelijke uitbreiding is de verplaatsing van een agrarisch bedrijf gemoeid. Ook veroorzaakt deze mogelijk meer grondwater-effecten. Daarom is er voor de noordelijke uitbreiding gekozen.

Er is ook bekeken of dit in combinatie met een verdieping van de bestaande plas tot 50 meter onder gemiddeld plaspeil uitgevoerd zou kunnen worden. Voor het verdiepen van de bestaande plas is de methode van ‘onderzuigen’ overwogen. Maar dat bleek technisch en economisch niet uitvoerbaar.

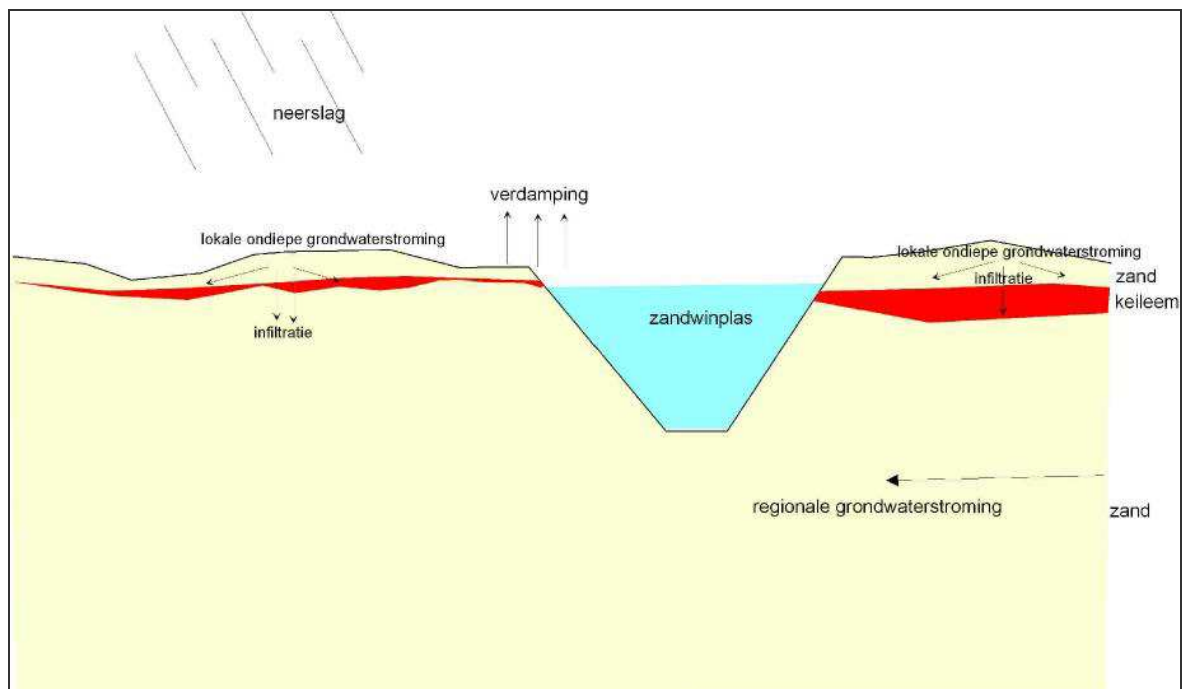
Het voorkeursalternatief

Wat is de beste oplossing?

In het milieueffectrapport zijn drie alternatieven voor de uitvoering - hoe wordt het gemaakt - en twee voor de inrichting - hoe ziet het eruit als het klaar is - onderzocht. Op basis van een vergelijking van de milieueffecten is uit deze alternatieven het voorkeursalternatief samengesteld. Het voorkeursalternatief houdt in dat de uitbreiding zal worden gewonnen met vergelijkbaar materieel als waarmee nu gewerkt wordt (alleen met een stillere zandzuiger), dat de bestaande plas verdiept zal worden tot 50 meter en dat de inrichting zal worden uitgevoerd volgens het model van inrichtingsalternatief 2. Dit is weergegeven in de kaart in figuur 2 en in de dwars-profielen van de oevers in figuur 4.



Figuur 4
Dwarsprofielen van de oever



Figuur 5
Tijdelijke situatie - verschil in grondwaterstand ten opzichte van referentiesituatie in het eerste watervoerend pakket

Hoe gaat het verder?

Op basis van het milieueffectrapport zal een aantal stappen gezet worden, die de uitvoering van het plan mogelijk zullen maken.

Inrichtingsplan

Het voorkeursalternatief is uitgewerkt tot een inrichtingsplan. Het inrichtingsplan is een gedetailleerd landschappelijk ontwerp dat de situatie na de zandwinning weergeeft. Het inrichtingsplan maakt onderdeel uit van de aanvraag voor de ontgrondingvergunning.

Overheidsbesluiten en procedures

Voordat tot realisatie overgegaan kan worden, moet er een aantal overheidsbesluiten genomen worden. De milieueffectrapportage dient als onderbouwing voor deze besluiten.

De procedure 'milieueffectrapportage'

De procedure 'milieueffectrapportage' bestaat in dit geval uit een aantal stappen:

- Publicatie van de notitie Reikwijdte en detailniveau (april 2011), deze heeft daarna ter inzage gelegen en iedereen heeft een zienswijze kunnen indienen (deze notitie beschrijft wat er onderzocht gaat worden en in welke mate van detail).
- Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over de notitie Reikwijdte en detailniveau (23 juni 2011).
- Opstellen van het milieueffectrapport.
- Het milieueffectrapport wordt mede ter inzage gelegd met het ontwerpbestemmingsplan (24 november 2011) en de ontwerpbeschikkingen voor de vergunningen (1e kwartaal 2012).
- De Commissie voor de milieueffectrapportage brengt een advies uit over het milieueffectrapport (1^e kwartaal 2012).
- Eventuele aanvulling of verduidelijking op het milieueffectrapport, als vragen of opmerkingen van de commissie, overheden of anderen dit noodzakelijk maken.

Het bestemmingsplan

Het ontwerpbestemmingsplan ligt samen met het milieueffectrapport zes weken ter inzage vanaf 24 november 2011. De volgende stap is het vaststellen van het definitieve bestemmingsplan door de gemeenteraad.

De vergunningaanvragen

De aanvragen voor de vergunningen Ontgrondingenwet en Natuurbeschermingswet zijn inmiddels verzonden naar de provincie Drenthe. Gedeputeerde Staten zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2012 ontwerpbeschikkingen afgeven op deze aanvragen, waarna deze ter inzage zullen worden gelegd.

Er zal ook een omgevingsvergunning worden aangevraagd nadat het bestemmingsplan is vastgesteld. Deze aanvraag gaat vooral over de milieuaspecten en zal ook over de kalkzandsteenfabriek als geheel gaan.

Inspraak op het milieueffectrapport

Het is voor iedereen mogelijk te reageren op de inhoud - is het milieueffectrapport juist en volledig? - van het milieueffectrapport tijdens de inzageperiode van het bestemmingsplan (gedurende zes weken vanaf 24 november 2011). Nadere informatie over de stukken die ter inzage liggen en de procedure kunt u vinden op de website van de gemeente Midden-Drenthe onder Bekendmakingen bij Ontwerp Bestemmingsplan. De stukken zijn tevens in te zien bij de Gemeentewinkel in het gemeentehuis in Beilen (Raadhuisplein 1).

Wat gebeurt er met uw reactie?

De binnengekomen zienswijzen ten aanzien van de gecombineerde milieueffectrapportage worden door het coördinerend bevoegd gezag (Provincie) gebundeld en toegestuurd aan de Commissie voor de m.e.r. De Commissie brengt advies uit over het milieueffectrapportage en betreft daarbij de ingediende zienswijzen. Mede op basis van het advies neemt de gemeenteraad een besluit omtrent het milieueffectrapportage.

Links op de foto natuurgebied Alenburg, rechts de toekomstige zandwinning. In deze sloot wordt het kwelscherm aangelegd, waardoor er geen water uit het natuurgebied meer af kan stromen.



